Antwoorden Hogere rente op studieschulden: schijn of werkelijkheid?

De voorzitter van de studentenvakbond geeft aan dat studenten straks ‘geen huis meer kunnen kopen’.
1 Beschrijf haar redenatie en gebruik het begrip ‘risico’.
Banken willen het geld dat ze uitlenen voor de aankoop van een woning (uiteraard) terugkrijgen (aflossing). Als de rente van een studielening stijgt, stijgen de maandlasten. Het risico dat een huizenkoper de hypothecaire lening niet kan terugbetalen stijgt dan ook. De uitgaven ten opzichte van het inkomen zijn namelijk hoger. De bank wordt dan terughoudender met het verstrekken van een hypothecaire lening. En daarmee wordt het moeilijker om een huis te kunnen kopen.

Een econoom legt uit dat de rente die studenten betalen de nominale rente is: ‘Zou je de inflatie meerekenen, dan hoeft de reële rente helemaal niet te stijgen als de nominale rente stijgt.’
2 Leg dit uit met een rekenvoorbeeld.
Stel, de nominale rente gaat van 2,0% naar 3,0%. Tegelijk gaat de inflatie omhoog van 2,5% naar 3,5%. De reële rente is in beide gevallen ongeveer -0,5%.
Havo: 2,0 – 2,5 = -0,5% en 3,0 – 3,5 = -0,5%.
Vwo: 102 / 102,5 × 100 = 99,5 dus een reële rente van -0,5% en 103 / 103,5 × 100 = 99,5 dus een reële rente van -0,5%.

Alleen vwo:
De econoom gaat verder: ‘De nominale rente ligt al jaren onder de inflatie en de lonen stijgen nog harder dan de prijzen. Daarnaast werkt inflatie in het voordeel van iemand met een schuld. De studenten kunnen dus beter kijken naar de reële lasten van de schuld.’
3 Leg de stelling uit.
De nominale rente stijgt, maar als de inflatie daarboven ligt, stijgt de reële rente niet per se (zie vorige vraag). De reële lonen stijgen. De reële waarde van schulden daalt juist. Immers, als geld minder waard wordt, neemt ook de ‘echte’ waarde van een schuld af. Daardoor dalen de reële lasten van een studieschuld, in plaats van dat ze stijgen. Kortom: lenen is gunstig omdat, reëel gezien, het inkomen stijgt en de lasten dalen (vrij naar: *de Volkskrant, 22 oktober 2026*).

Een maximale rente is een prijsplafond, vergelijkbaar met een maximale energieprijs.
4 Leg uit waarom een maximale rente mogelijk te duur is voor de overheid. Gebruik de begrippen ‘overheidsuitgaven’ en ‘overheidsinkomsten’.
De overheid moet (meestal) lenen om het geld vervolgens uit te lenen aan de studenten. Het rentepercentage dat de overheid betaalt over geleend geld kan stijgen, bijvoorbeeld tijdens een economische crisis. Door een maximale rente ontvangt de overheid hetzelfde rentepercentage van studenten. De inkomsten stijgen daardoor dus niet. Zo stijgt het verschil tussen overheidsuitgaven en overheidsinkomsten. Het overheidstekort stijgt dan.

© Malmberg, ’s-Hertogenbosch

In de EMU is afgesproken dat het overheidstekort in principe niet hoger mag zijn dan 3% van het bbp. Stel dat de overheid de studentenvakbond haar zin geeft en een maximale rente van 2,5% op studieschulden invoert. Neem verder aan dat de kapitaalmarktrente voor de Nederlandse staat boven de 2,5% stijgt, waardoor het overheidstekort toeneemt.

5 Onder welke voorwaarde zou het overheidstekort als percentage van het bbp niet stijgen?

De procentuele stijging van het bbp moet dan hoger zijn dan de procentuele stijging van het overheidstekort.